

Vauva- ja perhemyönteisyyden edistäminen perhekeskus- ja neuvolatyössä

Kirsi Otronen

Ylihoitaja, TtM, imetyskouluttaja

Vauva- ja perhemyönteisyyskoordinaattori

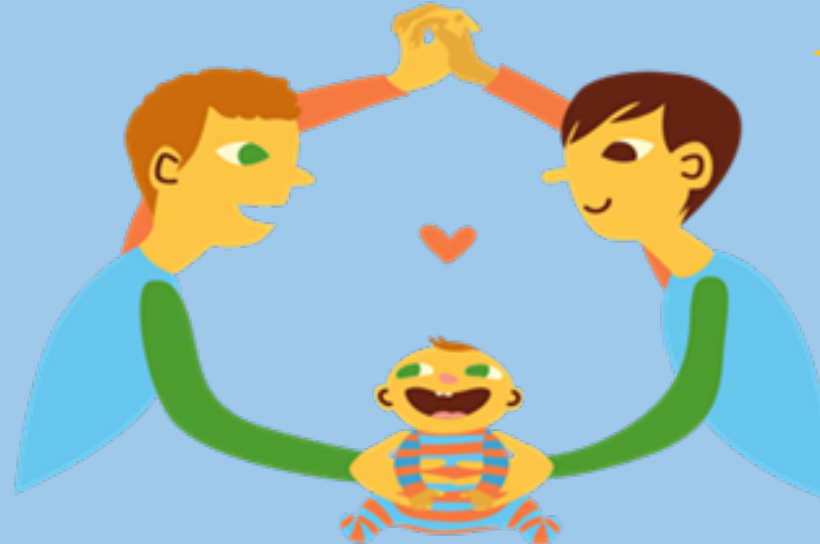
Karla Loppi

th, imetyskouluttaja, IBCLC

10.2.2022

Helsinki

11.2.2022

Neuvolan vauva- ja perhemyönteisyysohjelma

Imeväisikäisen ravitsemus

Varhainen vuorovaikutus/kiintymyssuhde

Vanhemmuus

- Neuvolassa on yhtenäiset ja näyttöön perustuvat hoitokäytännöt imeväisen ravitsemuksen, varhaisen vuorovaikutuksen ja vanhemmuuden tukemisessa.
- Hoitokäytäntöjen avulla turvataan vauvan/lapsen kasvu ja kehitys, kiintymyssuhteen ja vanhemmuuden vahvistuminen
- Vauva- ja perhemyönteisyysohjelman mukaiset toimintatavat ovat vakiintuneet käyttöön siten, että perheet saavat laadukasta, yksilöllistä ja tarpeenmukaista ohjausta.

Helsingin neuvolat

- 16 neuvolaa ja neljä perhekeskusta (Itäkatu, Vuosaari, Kallio ja Kamppi)
- 225 terveydenhoitajaa
- Vauva- ja perhemyönteisyyskoordinaattori ja hänen työparina ylihoitaja. Ylihoitajan yhtenä vastuualueena neuvolan vauva ja perhemyönteisyysohjelma
- Terveydenhoitajan ja lääkärin työtä ohjaa äitiys- ja lastenneuvolaprosessit, joiden sisällössä imetysohjaus kulkee mukana jokaisella neuvolakäynnillä imetyksen loppumiseen saakka
- Jokaisella terveydenhoitajalla on WHO20h imetysohjaajakoulutus
- 8 imetyškouluttajaa ja kahdella IBCLC-tutkinto. Lisäksi 8 mentoroitavaa terveydenhoitajaa. Kouluttajilla imetysohjausaikoja (**TIME60**) noin 16-18 kpl/vko neuvoloissa

Neuvola- ja perhetyön vauva- ja perhemyönteisyysohjelma

Helsinki

Tukea vanhemmuuteen, varhaiseen vuorovaikutukseen ja imeväisikäisen ravitsemukseen

Odotusaikana

Synnytyssairaalassa

Kotona lapsen kanssa

- Vauva- ja perhemyönteinen ilmapiiri
- Perheiden ohjaus imeväisikäisen ravitsemuksesta ja kiintymyssuhteen merkityksestä
- Henkilökunnan koulutus ja asiantuntemuksen ylläpito

Synnytyssairaalan ja neuvolan tiivis yhteistyö imetyksen turvaamiseksi.

- Imeväisikäisen ravitsemuksen tukeminen
- Imetyksen tukeminen ja oikea-aikainen lisäruokien aloitus
- Hoidon jatkuvuus ja yhteistyö

Helsingin Imetysluvut 2020 (2019)

Koko kaupunki:

- 4kk

61,8 % (63,5) **Täysimetys**
23 % (22,6) **Osittaisimetys**
15,2 % (13,9) **Ei imetystä**

- 6kk

12,2 % (14,5) **Täysimetys**
66,4% (65) **Osittainen imetys**
21,4% (20,5) **Ei imetystä**

- T/ O/ EI
  - Etelä: 68,1/ 20,9/ 11,0
  - Itä: 54,3/ 25,3/ 20,4
  - Länsi: 61,7/ 24/ 14,3
  - Pohj: 62,4/ 22,4/ 15,3
-
- Etelä: 11,6/ 72/ 16,4
  - Itä: 11,5/ 60,1/ 28,3
  - Länsi: 11,5/ 68,8/ 19,7
  - Pohj: 13,9/ 64,2/ 21,9

Neuvolalääkäri imetyksen tukijana

Lääkärin myönteinen suhtautuminen imetykseen tukee imetyksen toteutumista ja täysimetyksen jatkumista

Imetyksen tukeminen on osa lääkärin tekemiä terveystarkastuksia äitiys- ja lastenneuvolassa

Terveystarkastuksissa kysytään äidin ajatuksista imetyksestä, vauvan saamasta ravitsemuksesta ja imetyksen sujumisesta. Kannustavat sanat, näyttöön perustuva ohjaus ja äidin imetysluottamuksen vahvistaminen tukevat imetystä

Lääkäri ja neuvolan terveydenhoitaja tai imetyskouluttaja tekevät yhteistyötä, kun imetysohjauksen lisäksi vaaditaan lääketieteellistä erityisosaamista (esim. lääkitysasiat, sairausepäily, kasvun riittämättömyys)

Moniammatillinen yhteistyö ja asiantuntijuus

- Edistää uusien käytäntöjen käyttöönottoa ja niiden vakiintumista käytäntöön
- Imetysohjaus on terveydenhoitaja työn ydinosasta
- Osaamisen tunnistaminen ja tehokas käyttö
- Lääkärit, ravitsemusterapeutit, suun terveydenhuolto, fysioterapia, lapsiperheiden kotipalvelu, lapsiperheiden sosiaaliohjaus, vauvaperhetyö
- 3.sektorin kanssa yhteistyö mm. vanhemmuuden tukemisessa
- Yhteistyöhankkeet v.2022: HUS sujuva kotiutuminen ja HUS integraatiohanke (Vauvamyönteisyysohjelma), Lapsiystävällinen kunta-hanke

Toimintaohjelma v. 2018 - 2022

Tavoitteen ”Suomi imetyksen kärkimaaksi” saavuttamiseksi:

- **Tavoitteet ja toimenpidekokonaisuudet:**
- Äitiys- ja lastenneuvoloista vähintään 50 % on käynnistänyt toimintansa kehittämisen ja arvioinnin
Vauva- ja perhemyönteisyysohjelma mukaisesti vuoteen 2022 mennessä ja valmistautuu hakemaan sertifiointia
- Valtakunnallisesti yhdenmukaiset imetys- ja ravitsemusohjeet
- **Seuranta ja arviointi:**
- Varmistetaan selkeät hoitopolut/-ketjut imetyksen edistämiseksi ja imetystuen saamiseksi
- ✓ Järjestetään Vauva- ja perhemyönteisyysohjelman mukaista koulutusta neuvolahenkilöstölle
- ✓ Kehitetään äitiys- ja lastenneuvoloille itsearviointityökalu vauva- ja perhemyönteisyysohjelman arviointiin
- Käynnistetään äitiys- ja lastenneuvoloiden vauva- ja perhemyönteisyysohjelman auditoinnit vuonna 2022

Kriittiset johtamismenetelmät imetyksen edistämisessä

- Äitiyshuollon ja vastasyntyneiden palveluissa tulee olla selkeästi laadittu **kirjallinen imetyksen edistämisen toimintasuunnitelma**, josta viestitetään säännöllisesti koko henkilökunnalle ja perheille.
- **WHO:n äidinmaidonkorvikkeiden markkinointikoodia** ja asiaankuuluvia WHO:n yleiskokouksen päätöslauselmia noudatetaan kaikilta osiltaan äitiyshuollossa ja vastasyntyneiden palveluissa.
- Terveystoimihenkilöstöllä, joka ohjaa ja huolehtii vauvojen ravitsemuksesta (imetus mukaan lukien), tulee olla **riittävät tiedot**, pätevyys ja taidot äitien tukemiseksi imetyksessä
- Äitiyshuollon ja vastasyntyneiden palveluissa tulee ottaa käyttöön jatkuva seuranta ja **tiedonhallintajärjestelmät**, joilla voidaan seurata ja arvioida askeleiden toteutumista.

Kehittämistyö tällä hetkellä Helsingin neuvoloissa

- Imeväisen ravitseminen, vuorovaikutus ja vanhemmuus neuvolaprosesseissa
- Raskausajan ja erityisryhmien imetysohjaus
- Jatkossa 2 terveydenhoitajan vakanssia VAPE ohjelmaan: henkilöstön koulutus, ohjelman seuranta ja arviointi
- Terveydenhoitajien osaamisen varmistaminen
- Yhteistyö synnytyssairaalan kanssa
- Asiakasnäkökulman esille tuominen

Vauvamyönteisyysohjelma käyttöön

Riikka Ikonen, Heidi Parisod, Annukka Tuomikoski, Hannele Siltanen, Tuovi Hakulinen, Arja Holopainen

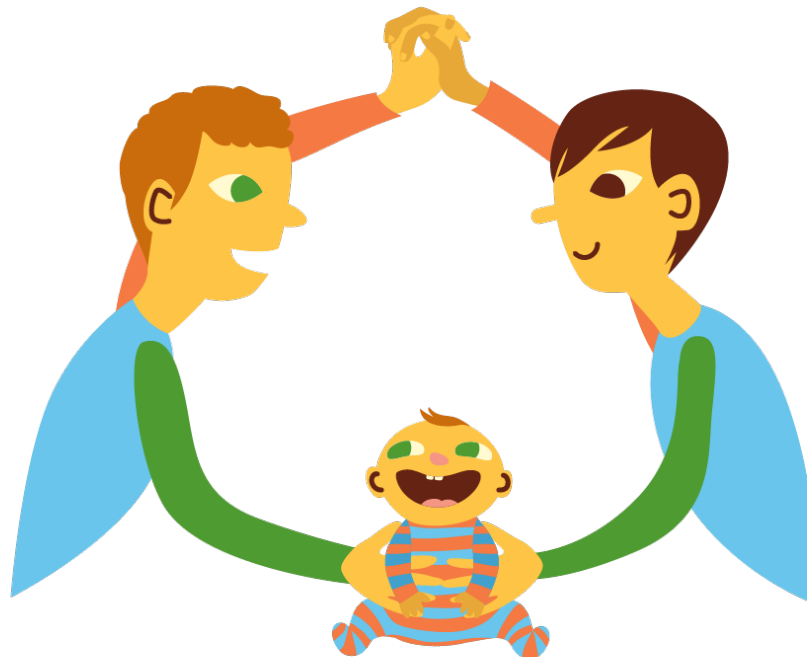
KÄSIKIRJA YHTENÄISTEN NÄYTTÖÖN PERUSTUVIEN KÄYTÄNTÖJEN KEHITTÄMISEEN

Vauva- ja
perhemyönteisyysohjelma

Tavoitteena neuvolan kannalta:

- Suomesta imetyksen toteutumisen huippumaa ja Helsingistä suunnannäyttäjä.
- Terveempiä kansalaisia ja kaupunkilaisia.
- Terveyserojen kaventuminen.
- Vauvaperheiden kanssa toimiville ammattilaisille ajantasaista koulutusta ja osaamista sekä yhtenäiset hoitokäytännöt
- Työssä viihtymistä.
- Toimivat hoitoketjut imetyksen, ravitsemuksen, varhaisen vuorovaikutuksen ja vanhemmuuden ongelmissa.

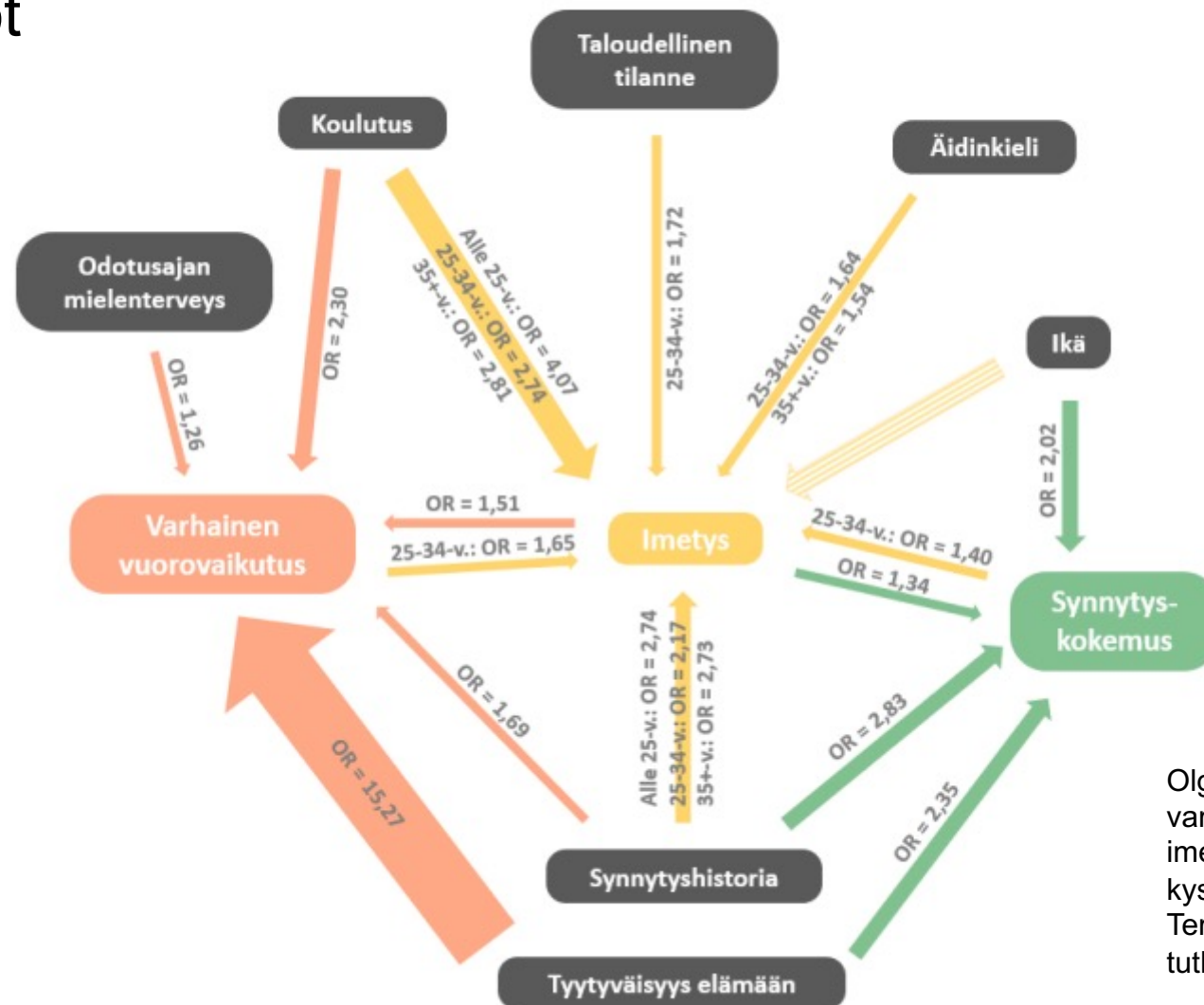

Perheiden kannalta:
Perhe-elämästä iloa saavia vanhempia.
Hyvää vuorovaikutusta.
Luottamusta ja itsetuottamusta.
Realistisia ja positiivisia odotuksia.
Tasa-arvoista vanhemmuutta.
Keinoja selvitä vaikeista paikoista.

Vauva- ja
perhemyönteisyysohjelma

KUVIO 3. Varhaisen vuorovaikutuksen, imetyksen ja synnytyskokemuksen yhteydet toisiinsa ja muihin selittäviin tekijöihin.

Olga Kilkki: Synnytyskokemus, varhainen vuorovaikutus ja imetys FinLapset – kyselytutkimuksen tuloksia. Terveyskasvatuksen Pro Gradu tutkielma Jyväskylän YO 2021.

Kiitos!

